

sosialurinn

VIKKUSKIFTIÐ

Ritstjóri:
Hans Thomsen

Ein rómverskur Cæsar og seinastu dagar hansara

FYRRI PARTUR

Tann tíðin var, tá skaparinn av fasismuni, Benito Mussolini, stóð suðuri í Róm — nakkafattur og hendur í hupp — meðan fjöldinn uppøst fagnaði honum. Il Duce (Føraran) róptu tey hann og mongum tókti hann eisini at vera ein nýggjan Cæsar. Men tá Italia í 1943 mátti gevast við krígunum, gjørdist hann ein ússalig finna í talvi Hitlers í vitleysu royndum hansara at forða tí hóttandi ósigrinum.

FUNDURIN Í STÓRRÁÐNUM

Teir 28 limirnir í fasistiska stórráðnum vóru kallaðir saman til fundar í Palazzo Venezia, høvuðsmiðstöðini hjá stjórnini í Róm. Teir flestu av limunum kendu á sær, at okkurt óvanligt var áfátt. Í triggjar dagar hevði eitt uppskot til eina dagsskrá farið teirra millum. Hetta uppskotið hevði ein av limunum, Dino Grandi, gjørt, og varð tað samtykt, kom Benito Mussolini, einaræðisharri Italia seinastu 20 árin, at missa alt vald.

Sambært stjórnarskipanina hevði stórráðið, har ráðharrar og fasistiskir oddafiskar sótu, myndugleika til at koyra Mussolini frá. Men í royndum hevði ráðið higartil altíð viljaleyst lútað fyri einræðisharranum. Tá Mussolini í 1940 sendi Onglandi og Fraklandi kriggsavbjóðing fyri at styðja samgongumann sín, Adolf Hitler, hevði hann ikki so mikið sum hirt at sagt ráðnum frá frammanundan.

Limirnir stóðu í smábólkum ymsastaðni í høllini og prátaðu ljóðliga saman og allir hugsaðu teir tað sama:

Mundi Grandi fara at vága sær at seta fram uppskotið til dagsskrá sína, og hvat mundi Mussolini fara at siga? Sjálvur væntaði Grandi tað ringasta. Hann hevði stungið eina hondgranat upp á seg. Um Mussolini fór at geva boð um at handtaka hann, ætlaði hann sær at spreingja seg sjálvan í luftina.

»SALUTO AL DUCE!«

Við rópinum »Saluto al Duce!« varð øllum greitt, at nú kom Mussolini. Hann var í tí grágrøna uniforminum við gullsnórnum, sum boðaðu frá, at hann var ovasti fyrri ítalska herinum. Limirnir í ráðnum lyftu sum av handa- hógvi høgru hond til ta vælkendu fasistisku heilsanina, áðrenn teir sessaðust við borðið, ið var dánað sum hestaskógvur.

Viðhaldsmennirnir hjá Mussolini høvdu í fleiri mánaðir biðið hann vera varnan, tí at ein samansvørging var gjørd imóti honum. So seint sum dagin fyrri hevði politistjórin latið honum ein lista við nøvnum á limum í stórráðnum, sum

Benito Mussolini

Fransar syrgja hertøkuna av landi teirra

høvdu hildi loynifundir, men henda lista hevði Mussolini bert kveistrað til viks við orðunum: »Hesir menn eru bert til, av tí at eg eri tann, eg eri. Teir sóla sær í tí heuðuri, eg havi vunnið mær. Mær nýtist bert at siga nokur orð, so fara teir ringan at akta aftur.«

Hetta hevði verið so eina-

ferð. Longu sum smádrongur hevði Benito Mussolini verið ótrúliga væl skorin fyrri tunguband. Ein dagin hoyrði mamma hansara hann standa og halda eina gløðandi røðu inni í kamari sínum. Hon helt fult av fólki vera inni, men Benito var púra einsamallur,

